

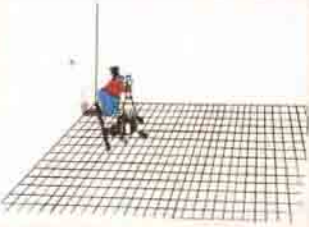
Zekâ Oyunları Selçuk Alsan

Cora'nın Ölümü

Cora odasında ölü bulunmuştu. Otopsi ölümün bir zehirdenmeye bağlı olduğunu gösterdi. Zehir kazayla veya intihar amacıyla alınmış olabilir; tabii bu bir cinayet de olabilir. Sherlock Holmes Cora'nın iki arkadaşını, Anna ve Beth'i, sorguya çekti. Anna: "Bu bir cinayetsiz katil Beth'dir". Beth: "Bu intihar değilse mutlaka cinayettir". Holmes şu tahminlerde bulundu: 1- Hem Anna, hem Beth doğruyu söylediyse bu bir kaza idi. 2- Anna veya Beth yalan söylediyse bu bir kaza olamazdı. Cora nasıl ölmüştü: Kaza mı, intihar mı, cinayet mi? Katil Beth miydi?

Köşegen

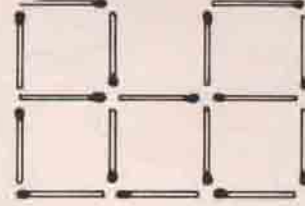
Cin Ruhü nasıl olmuşa İşkenceros yıldızına gelmişti. Bu yıldız hiç akla gelmedik modern "ceza"lar düzenlemekle ün yapmıştı. Cin Ruhü'yi 93 x 231 metre boyutlarında dikdörtgen biçimi çelik bir odaya kapattılar. Döşeme her biri 1 m'lik bakır karelerle kaplanmıştı, tpki satranç tahtası veya marleyler gibi. Cin Ruhü'den önce boya fırçası kullanarak bu dikdörtgen biçimi odanın bir köşegenini çizmesi istendi. Sonra bu köşegen üzerinde bir köşeden ötekine çıplak ayakla yürümesi "nce edildi". Cin Ruhü'nün "ben terliktsiz

yürüyemem ki" demesi karşısında İşkenceros'lular yalnızca birbirlerine bakarak gülmüşediler. Köşegen üzerinde yürüyen Cin Ruhü, her yeni kareye bastığında tabanlarına elektrik verildiğini hissediyor, 1 m havaya sıçrayarak o yanık bas - bariton sesiyle yürek parçalayıcı bir çığlık atıyordu. İşkenceros'lular bu bağırmanın "Dünya'nın şarkısı" zannettiler. Bir yandan Cin Ruhü'nün İşkenceros şarkıcısı yapıp yapılmaması üzerinde tartışırken bir yandan onu takdirle seyrediyorlardı. Köşegen üzerinde bir köşeden diğerine olan yolculuk bitince çam yarması gibi bir İşkenceros'lu Ruhü'yi alıp rahat bir koltuğa oturttu ve 98 dişini birden gösterip sızırırken çok nazik bir tonla sordu: "Aynı çizgi üzerinde bir kez daha yürümek ister misiniz muhterem?" Cin Ruhü ona öyle bir bakış fırlattı ki adam yakınlarda bir yere bir meteor düştüğü gibi olduğu yerde sallandı. Fakat sözlerine devam etti: "Demek istemiyorsunuz. Peki o halde köşegen üzerinde yürürken kaç "şarkı" söylediğinizi bize söyleyin bakalım. Aksi halde bir kez daha yürüteceğiz sizi." Cin Ruhü yanıt tabanlarını okşayarak istenen sayıyı verdi, Ruhü kaç kere haykırmıştı? [bir diğer deyişle köşegen kaç kareyi kesmişti?]

Kibritler

Üç kibritin yeni değiştirerek aynı büyüklükte dört kare elde edin.

Dev Aynası

Elinizde bir dev aynası, yani herçeyi büyüten bir iç büküye (konkav) ayna var. Bir kronometre ve yançağı belli bir çelik bilya ile bu içbükey aynanın yançağını ölçebilirsiniz mi?

Nasıl Geçelim?

5 m genişliğinde çok derin bir ırmağın bir kıyısında Beynidüz, bir kıyısında da Cin Ruhü vardı. Her iki kıyıda da 4.5 m uzunlukta birer kalas bulunuyordu. Beynidüz karşıya geçemediği için ağlarken bir kökreme duyuldu. Bir aslan ağzından sular akarak dört nala Beynidüz'e doğru koşuyordu. Beynidüz avazı çıktığı kadar bağır-maya başladı. Cin Ruhü derhal beynini döndüncü vitese aldı ve her iki kalası kullanarak Beynidüz'e ırmağı geçirtti. Acaba nasıl?

İşkenceros Yıldızında Smav

İşkenceros yıldızında köşegen İşkenceros'larından geçen Cin Ruhü'yi yeni sürprizler bekliyordu. Şeytan Şeyda, Peri Perihan ve Balaban Ameda, Cin Ruhü'yi kurtarmak için füzeyle gelmişlerdi; fakat Şeytan Şeyda tünelden geçerken tellere takılıp bir boynuzunu kırınca bağır-maya başlamış ve böylece hepsi kuskıvrak kalalmışlardı. Dördünü birden sınav salonuna soktular. Bir gonga vurulunca elinde bir kavanozla yeşil sakallı bir adam içeri girdi; adam nedense geri geri yürüyordu ve sakalı nedense ensesinden çıkmıştı. Adamın bir baş işaretleriyle dört genç kız dört demir sopa getirdi. Sopalarnı üzerinde uzunlukları yazıyordu: 7, 8, 9 ve 10 m. Enseden sakallı konuştu: "Şimdi kavanozdaki amip-i serbest bırakacağım. O lazer ışınları yer. Birazdan lazer verip onu büyüteceğiz. Boruları yere yatırp bir dörtgen oluşturun. Tabii oluşturabileceğiniz dörtgen biçimlerinin ve alanlarının sayısı sonsuzdur. Fakat biz 4 kenarı bu borular olan ve alanı maksimum olan dörtgeni düşünmenizi istiyoruz. Amipin büyümesini her an bir ekrandan izleyebilir ve bir düğmeye basarak istediğiniz zaman durdurabilirsiniz. Fakat o, zekâ aşlanmış bir amiptir, bu borularla çevrelenmiş maksimum alanı işgal etmek ister. O, maksimum alanı işgal etmeden önce veya sonra düğmeye basarsanız öfke-

lenir ve sizleri fagositözla yutar. Amip maksimum alanı verecek dörtgen biçimini kendisi bulur, buna uygun programlanmıştır; uzden maksimum alanı sayı olarak bulmaz; ve tam bu alana erişince amipin büyümesini durdurmasını istiyoruz". Üç arkadaş da gözlerini Cin Ruhü'ye dikmişti. Cin Ruhü amipin büyümesini ne zaman (kaçinci m'de) durdurmalıydı? (Dört kenarı aynı olan dörtgenlerin alanı çok değişik olabilir).

Askeri Bir Problem

Savaş sırasında Genel Kurmay Başkanlığı'ndan yüzbaşısıya şöyle bir emir geldi: "214 numaralı tepenin eteğinde 120 erimizi, her sırada 11 er olacak şekilde 12 sıra yapınız. Sizin her sıradan eşit uzaklıkta olmanız beklenmektedir". Bu emir yapılabildi mi?

Kraliyet Muhafızları

Londra Kulesi'ndeyiz. Kraliyet mücevherlerini koruyan 5 nöbetçi A, B, C, D ve E karelerindedir. Güneş batınca top atılır ve A, B, C ve D kendi harflerine uyan kapılardan dışarı çıkar, E ise F'ye gelir. Muhafızlar planda gösterilen kapıları kullanarak odadan odaya geçerler Mu-

hafızların yollarını birbirini kesmeden bunu başarabilir misiniz? Sonra komutan W kapısından girip 64 karenin her birinden yalnızca bir kere geçip Kral Edward IV'ün öldürüldüğü Siyah Oda'ya gelir. En az dö-nüş yaparak bunu yapmayı deneyiniz.

Düşün, Say, Çıkart

5 kız ve 5 oğlan resimde görüldüğü gibi bir halka oluşturuyor. Kızlardan Peri Perihan şöyle diyor: "Beyler, kız veya erkek içimizden birine 1 diyerek saatin dönüş yönünde 1, 2, 3, 4, ... n diye saymaya başlayın. n kimde bittiyse o oyundan çıksın. Oyundan çıkan artık bir daha sayılmaz tabii. Öyle bir n sayısı bulun ve öyle bir kişiden başlayın ki, beşinci sayım sonunda oyun dışı kalanların hepsi kız olsun. Bunu başararsanız hepimiz sizinle dans edeceğiz". Erkeklerin liderliğini yapan Cin Ruhü sözü aldı: "Hanımlar, kız veya erkek içimizden birine 1 diyerek saatin dönüş yönünde 1, 2, 3, 4, ... m diye saymaya başlayın. m kimde bittiyse o oyundan çıksın. Oyundan çıkan artık bir daha sayılmaz tabii. Öyle bir m sayısı bulun ve öyle bir kişiden başlayın ki beşinci sayım sonunda oyun dışı kalanların hepsi

erkek olsun. Bunu başararsanız bundan sonra dans ederken ayahınıza basmayacağız". Hepsi neşe içinde kağıt kaleme sandı. Duyduğumuza göre o gün hepsi Cin-Peri Dans Salonu'nda dans etmişler ve kızlar uzun zamandır ilk defa "off, ayahı-mı ezdin..." diye bağır-mamış. n ve m ne olmalı, saymaya kimden başlamalı? (İs-kambil kartlarının vale ve damı ile veya kağıt üzerinde bir daire üzerine E, K'lar yazarak düşünebilirsiniz. Düşünme safhası uzun sürebilir).

Amiplos Galaksisi

Cin Ruhü köpeği Ruh'la tatilini uzayda geçiyordu. Yolları nasılsa Amiplos galaksisine düştü. Burada dev amipler yaşı-yordu. Galaksinin ilginç bir yanı bütün amiplerin kare biçimi yuvalarda yaşamalarıydı. Füzeden iner inmez iki dev amip Cin Ruhü ile Ruh'un üzerine atılıp onları tutsak aldı. Biraz sonra Ruhü de, Ruh da kare biçimi bir yuvanın ortasındaki amip biçimi bir sofranın üzerine konmuşlardı. İki amip aralarında Dünya'lıları tadından söz ediyorlar ve sevinçten yalnızca ayaklarını sallıyor ve kofullarını şapırdatıyorlardı. Amiplerden biri Cin Ruhü'nün üzerine lez-zet verici titanyum tozu ekmeye ve volkan sosu sürmeye başlamıştı bile. O sırada bir mucize oldu, peniler kadar güzel genç bir kadın içeri girdi; amipler hemen yalnızca ayakları üzerinde doğrulup öne eğildiler: "Buyurunuz Prenses Ahyandimos!", prenses öfkeliydi: "Yine mi Dünya'lı ziyafeti? Kaç kez söyleyeceğim size? Beyin maddesi sizler için zehirdir. Ancak beyni olmayan Dünya'lıları yemenize izin var. Onun için de önce sınav yapmamız gerekir". Böyle diyerek Cin Ruhü'ye döndü ve şunu sordu: "Görüyorsun, Amiplos'da evler kare şeklinindedir. Bizim amiplerimizin büyümesi ise bir griptir; şöyle ki alanı 1 olan bir amipimiz 1 + n + n² + n³ + n⁴ ... şeklinde büyür, her amip büyüklüğü tam bir kare olunca büyüme durdurur ve kare biçimi evinde yaşamaya devam eder. Şimdi sen bana n'in kaç olması gerektiğini söyleyeceksin, köpeğin de n kere havlayacak". Cin Ruhü üstündeki titanyum tozlarını ve volkan sosunu silkeleyerek kalemi kağıdı eline aldı. Amiplerin yalnızca kollarına sahibi bir lokma olmak istemediği kesindi. Ruh ise onun ellerini yalayarak moral veriyordu. Cin Ruhü şöyle söylüyordu: "Ruh, 1+n+n²+n³+n⁴...=A' olabilmeye için n ve A ne olmalı?" Sonunda her zamanki gibi çö-zümü buldu ve sevincinden meydan okur-casına amiplerin yalnızca ayaklarını gıdıkladı. Ruh ise Ruhü'nün bir işaretyle n kere havlayıp Prenses'in kucağına hoptamıştı bile. Evet, çözüm nedir?

